بسم الله الرحمن الرحيم

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2019/HC-A/105
- އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް: އިބްރާހީމް ޝަރީފް / ނަށްކެލޭގެ، ހއ. ކެލާ
- އިސްތިއުނާފަށް ރައްދުވި ފަރާތް: އަލީ މަނިކު / ހ. އަންދަރުސަލާ
- މައްސަލައިގެ ބާވަތް: ބިނާއި އިމާރާތް ކުއްޔަށް ދިނުމާއިބެހޭ މައްސަލަ

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:

ފަނޑިޔާރު ހުސައިން ޝަރީފު
ފަނޑިޔާރު އަބްދުއްރަޙްމާން އިބްރާހީމް
ފަނޑިޔާރު ޢަލީ ސަމީރު

ނިމުނު ތާރީޚު: 25 ރަބީޢުލްއައްވަލް 1443
31 އޮކްޓޯބަރު 2021

ހައިކޯޓުގައި ޝަރީޢަތް [illegible] ހުކުމްކުރި ތާރީޚު:

25 ޖުމާދަލްއޫލާ 1440

31 ޖަނަވަރީ 2019

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު މައްސަލަ:

- **ނަންބަރު:** 360/Cv-C/2018
- **ނިންމި ކޯޓު:** ސިވިލް ކޯޓު
- **ބާވަތް:** ބިމާއި އިމާރާތް ކުއްޔަށް ދިނުމާއިބެހޭ މައްސަލަ
- **ހުށަހެޅުނު ތާރީޚު:** 25 ޖަނަވަރީ 2018
- **ނިމުނު ތާރީޚު:** 11 އޮކްޓޫބަރު 2018

މަދަނީ - ބިމާއި އިމާރާތް ކުއްޔަށް ދިނުމާއިބެހޭ މައްސަލަ- އެއްބަސްވުން [illegible] [illegible] [illegible]- ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/91 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޮންޓްރެކްޓުތަކާބެހޭ ޤާނޫނު)ގެ 6 ވަނަ މާއްދާ - ދިވެހިރާއްޖޭގެ [illegible] ޤާނޫނުގެ 5 ވަނަ މާއްދާ - މަދަނީ [illegible]

- ފަސްޖެހުނު ދުވަސްތަކުގެ ކުއްޔާއި ބަދަލު: މި ދަޢުވާއަށް ފަސްޖެހުނު އަސްލުދަޢުވާގެ ބަޔާންކޮށްފައިވާ އާއި ފަސްޖެހުނު އަދި ސަލާމަތް ނާއިބު ކަށަވަރެވެ.

މައްސަލައިގެ ތަޢާރުފު

1. މިއީ، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 360/Cv-C/2018 ފައިސަލާ އަށް ކޯޓުން ނިންމާފައިވާ، ސަބަބުގައި ނުރުހުމުގައި ފާޑުކިޔާ ހިތާފަހުނާކަމަށް ބެން ހދ. ގާދޫ/ ތަޅުމާގެ، އިބްރާހީމް ސަޢީދު (ދިވެހިރައްޔިތެއްކަން އަންގައިދޭ ކާޑު ނަންބަރު: A050459)ގެ ފަރާތުން އެ މައްސަލަ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހުށަހެޅުމުން، އެއީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ގައިޤާނޫނާ ޚިލާފަށް ކޮށްފައިވާ ފައިސަލާއެއްކަމަށެވެ.

2. މި ފައިސަލާގައި އިސްތިއުނާފު ބޭނުންވަނީ ފަރާތަކީ ސ. އަނދަރުސަވާ / އަލީ މަނިކު (ދިވެހިރައްޔިތެއްކަން އަންގައިދޭ ކާޑު ނަންބަރު: A050670)އެވެ.

ކަން ހިނގާފައިވާގޮތް

3. ސ. އަނދަރުސަވާ/ އަލީ މަނިކާއި ހދ. ގާދޫ/ ތަޅުމާގެ، އިބްރާހީމް ސަޢީދާ ދެމެދު 2005 މާރިޗު 10 ގައި ހެދުނު އެއްބަސްވުމެއް ވެވިފައެވެ. އެއްބަސްވުމަކީ ސ. ހިތަދޫގެ އަތިރިމަތީ ބަނދަރު ކޮޅުގައި ހަދާ 7 ކޮޓަރީގެ އިމާރާތްގެ ބިމާ އެ ބިމު ކުއްޔަށް ދިނުމަށެވެ.

4. މި އެއްބަސްވުމުގައި ސޮއިކޮށްފައިވަނީ 10 މާރިޗު 2005 ކަމުގައިވީނަމަވެސް، އެއްބަސްވުމުގެ މުއްދަތުގެ ގޮތުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ 1 މެއި 2004 ން ފެށިގެން 30 އޭޕްރީލް 2014ގެ ނިޔަލަށް ހިނގާ 120 މަސް ދުވަހެވެ.

5. މީގެ އިތުރުންވެސް ބުނެވިދިޔަ އެއްބަސްވުން ހިމަނައި، އިތުރު އެއްބަސްވުން ތަކެއްގައި ވެސް އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތާއި އިސްތިއުނާފު ކުރެވުނު ފަރާތާ ދެމެދު ސޮއިކޮށްފައިވާކަން އެނގެއެވެ. މިގޮތުން ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައި 27 ސެޕްޓެމްބަރު 2004 ގައި ސ. ހުޅުދޫގެ 07 (ހަތެއް) ބުރީގެ ފްލެޓުގެ އެކި 03 (ތިނެއް) ބުރީގެ އިމާރާތެއް ކުރުމަށް އެއްބަސްވެފައިވެއެވެ. އަދި 24 ޖެނުއަރީ 2006 ގައި ވެސް ކުރީގެ އެއްބަސްވުމުގެ ކުރެވިފައިވާކަން އެނގެއެވެ. އަދި މި އެއްބަސްވުމަކީ 01 މެއި 2005 އާއި 20 ނޮވެމްބަރު 2005 ގައި ވެފައިވާ އެއްބަސްވުންތަކުގެ މުއްދަތު އިތުރުކުރުމަށް ވެފައިވާ އެއްބަސްވުންތަކެވެ. އަދި ބުނެވިދިޔަ 24 ޖަނަވަރީ 2006ގެ އެއްބަސްވުމުގައި ވެސް 27 ސެޕްޓެމްބަރު 2004 ގައި ވެފައިވާ އެއްބަސްވުން ދެމިއޮންނާނެ ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

6. 10 މާރިޗު 2005 ގައި ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމާ އެއްގޮތަށް އިސްތިއުނާފު ސަރުކާރު ޖަހާ ބޭނުންކުރުމުގައި ދައްކަންޖެހޭ ކުލީގެ ފައިސާ ދައްކަމުން ނުދާތީ، އެއްބަސްވުމުގެ ދަރަނި ކުރި ދައްކަންޖެހޭ ފައިސާ ދަރަނި ހަމައަށް ދައްކަންޖެހޭ ކުލީގެ ފައިސާ އެކި އެއްފަހަރާ ލިބުނުކަމަށް، ޖަހާ ބޭނުން ކުރުމުގެ މުއްދަތު އެއްބަސްވުމުގައިވާ ގޮތަށް ދައްކަންޖެހޭ ކުރި ދައްކަމުން ދިޔައިރު، އަދި ދައްކަންޖެހޭ ދަރަނި ހަމައަށް ދައްކަންޖެހޭ ކުލީގެ ގޮތަށް އެކި އެއްފަހަރާ ކުރުމަށް އަދި މަތިކުރާ ގޮތަށް ސިވިލް ކޯޓުގައި ދަޢުވާކުރިއެވެ.

ސިވިލް ކޯޓުން ނިމުނު ދަޢުވާ

7. އިސްތިއުނާފު ކުރެވިފައިވާ ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 360/Cv-C/2018 ގެ ޤަޟިއްޔާގެ ސަބަބުން ހިމަނާ ޚުލާސާގެ ދަށުން ބުނެފައި، އާ ޤަޟިއްޔާއަކީ، ސ.ހުޅުދޫގެ އޮފީހެއް ރޭވިގައި ހަމައިގާ އިމާރާތުގެ ބިމާ ދެ ބުރި (ދަރަނިން ފްލޯރ އާއި ފަސްޓް ފްލޯރ) ކުއްޔަށް ދިނުމަށްޓަކައި 10 މާރިޗު 2005 ގައި ސ.ހުޅުދޫ/ ސ.އަތޮޅު ދުވާފަރު، އަދި މަތިކުރާއި ހއ. ކުޅު/ ދަރަނިކުރު، އިސްތިއުނާފު ސަރުކާރާ ދެފަރާތު ދެމެދުކުރުވުން އެއްބަސްވުމާ އެއްގޮތަށް އިސްތިއުނާފު ސަރުކާރު ޖަހާ ބޭނުންކުރުމުގެ މުއްދަތުގައި ދައްކަންޖެހޭ ކުލީގެ

ދައްކަމުން ނުދާތީ އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ކުލި ދައްކަންޖެހޭ ތާރީޚުން ފެށިގެން މި ދަޢުވާގައި ހުކުމް ކުރުމާއި ހަމައަށް ލިބިފައިވާ ކުލީގެ އެންމެހާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެއްބަސްވުމުގައިވާ ފަދައިން ދައްކަންޖެހޭ ކުލި ދެއްކުމަށާއި، އަދި މި ދަޢުވާގައި ހުކުމް ކުރުމާ ހަމައަށް ދައްކަންޖެހޭ ކުލީގެ ފައިސާ އެކީ އެއްފަހަރާ [illegible]/ [illegible]، ޢަލީ މަނިކަށް ދައްކައި ހަވާލުކުރުމަށް އިބްތިދާއީ ޝަރީޢަތުން އަންގައި [illegible] [illegible] އެދި [illegible]/ [illegible]، ޢަލީ މަނިކުގެ ފަރާތުން [illegible]/ [illegible]، އިބްތިދާއީ ޝަރީޢަތުގެ [illegible] [illegible] ބެލުނު ޤަޟިއްޔާއެކެވެ.

8. އެ ޤަޟިއްޔާ ބައްލަވައި ކުރައްވާފައިވާ ހުކުމުގައި،

"[illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible]/ މާލެ، ޢަލީ މަނިކުގެ ފަރާތުން [illegible]/ [illegible] އިބްތިދާއީ ޝަރީޢަތުގެ [illegible] [illegible] [illegible] މި [illegible]، ދަޢުވާކުރާ ފަރާތާއި [illegible] [illegible] 27 ސެޕްޓެމްބަރު 2004 ގައި [illegible] އެއްބަސްވުމުގެ މުއްދަތު [illegible]، [illegible] [illegible] 10 މާރޗް 2005 ގައި [illegible] އެއްބަސްވުން [illegible]، އެ އެއްބަސްވުން [illegible] [illegible] ހަމައަށް، އެ އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުން ދަޢުވާކުރާ ފަރާތަށް 881,666/67ރ (އަށްލައްކަ އަށްޑިހަ އެއްހާސް ހަސަތޭކަ ފަސްދޮޅަސް ހަ ރުފިޔާ ފަސްދޮޅަސް ހަތް ލާރި) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޝަރީޢަތުން ސާބިތުވާކަމަށް ކަނޑައަޅައި،

[illegible] ފައިސާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 11 އޮކްޓޫބަރު 2018 އިން ފެށިގެން 30 (ތިރީސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި މި ފައިސާ ސިވިލް ކޯޓުން ދައްކައި، މި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]/ [illegible] އިބްތިދާއީ ޝަރީޢަތުން އަންގައި، [illegible] ހުކުމްކޮށްފީމެވެ."

މި ފަދައިން [illegible] އެ ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތް ރިކޯޑުން އެނގެން އޮވެއެވެ.

ށ. ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް ހުށަހެޅި ނުކުތާތައް

9. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 360/Cv-C/2018 ޤަޟިއްޔާ ނިމިފައިވާގޮތް ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ ހަމަތަކާ އެއްގޮތް ނޫންކަމަށް ބުނެ އެ ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް އެދި ހއ. ކެލާ/ [illegible]، އިބްރާހިމް ޝަރީފާގެ ފަރާތުން އަންނަނިވި ނުކުތާތައް ހުށަހަޅާ އެ ނުކުތާތަކާ ބެހޭގޮތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ވާހަކަ ދައްކާފައިވެއެވެ. އެގޮތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާތަކަކީ:

9.1 އިސްތިއުނާފު ކުރެވޭ 360/Cv-C/2018 ޤަޟިއްޔާގައި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: 2010/SC-A/02 ޤަޟިއްޔާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަދައިން މަދަނީ މައްސަލަތައް ސާބިތުކުރަންޖެހޭ މިންގަނޑަކީ އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން މައްސަލަ ސާބިތުކުރުމަށް ހެކި ހުށަހަޅާފައިވީނަމަވެސް، އިސްތިއުނާފުކުރެވޭ ޤަޟިއްޔާގައި ހުށަހެޅުނު މައްސަލަގެ ވަޤާއިޢުތައް ޝަރީޢަތްކުރުމުގައި މައްސަލަ ބެއްލެވި [illegible] [illegible] [illegible]، އެ [illegible] ސަބަބުން 10 މާރިޗު 2005 ދުވަހުގެ [illegible] [illegible] އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނޫންކަން [illegible] [illegible] ސަބަބުން އެ ޤަޟިއްޔާގައި ކުރެވިފައިވާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނުކުތާއެވެ.

9.2 [illegible] ޤާނޫނުގެ 5 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: 2014/SC-A/52 ޤަޟިއްޔާގައި ޝަރީޢަތުން [illegible] ހުކުމަކީ [illegible] [illegible] ބަލަންޖެހޭ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 360/Cv-C/2018 ޤަޟިއްޔާގައި، [illegible] [illegible]

ފަރާތުން ހުށަހެޅި ޓްރާންސެކްޝަންޝީޓު އެވިޑެންސް އަދި ސިވިލް ކޯޓުން ބެއްލެވުމުގައި ނުވި މައްސަލަ ނިންމާފައިވުން ކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއި

9.3 އިސްތިއުނާފު ކުރެވުނު 360/Cv-C/2018 ގެ ޤަޟިއްޔާގެ ޙުކުމް ކުރައްވާފައިވަނީ، އިސްތިއުނާފު ލިބޭ ފަރާތަށް ނުހައްގުން މަންފާއެއް ލިބުނުކަން، (unjust enrichment) ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2014/HC-A/246 ގެ ޤަޟިއްޔާއިން ކަނޑައަޅާފައިވާ އުސޫލާއި ޚިލާފަށް ކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއެވެ.

ޝަރީޢަތުން ފާހަގަކުރެވުނު ކަންކަން

10. ދަރު ކޯޓުތަކާއި ޖަރީމާތަކާ ގުޅޭ ނިންމުންތައް އިސްތިއުނާފު ކުރެވޭން ޙުކުމްތަކުގެ ބައިތަކުގައި، އިސްތިއުނާފު ކުރަން ހުށަހަޅާ ޙުކުމް ނުވަތަ ނިންމުން ބާޠިލުކުރުވުމަށް ޤާނޫނީ ދިމާވެފައިވާ ފުރުޞަތުތަކުގެ ސަބަބުތަކެއް ހުރިނަމަ ނުވަތަ ޤާނޫނު ތަޠްބީޤުކުރުމުގައި ނުވަތަ ޤާނޫނު ތަފްސީރުކުރުމުގައި ކުށެއް ހިނގައިފައިވާކަމަށް ފާހަގަކުރެވޭނަމަ ކަމަށް ހުށަހަޅާ އަސާސަކަށް ބިނާކޮށެވެ.[1]

11. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ މި ޤަޟިއްޔާގެ ދެފަރާތް ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 360/Cv-C/2018 ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތުގެ ރިޕޯޓާއި، އަދި ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް އިސްތިރީވި ޝަރީޢަތުގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާތަކާއި އަދި ނުކުތާތަކާ ދެފަރާތުން ދެއްވާފައިވާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ދައްކާފައިވާ ވާހަކަތަކާއި، މައްސަލައާ ގުޅުންހުރި ލިޔުންތަކަށް ބެލުމަށްފަހު ތަންކޮޅު ކަންތައްތަކެއް ޝަރީޢަތުން ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

12. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2010/SC-A/02 ގެ ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތުގެ ރިޕޯޓުގެ ފާހަގަކުރެވުނު ނުކުތާތަކުގެ (ހ) ގައި "އެންމެ އިބްތިދާއީ ގޮތުގައި މަދަނީ މުޢާމަލާތްތަކުގައި ޝަރީޢަތުގައިވާ

---

[1] ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުޑީޝަރީގެ ޤާނޫނު)ގެ 43 ވަނަ މާއްދާ

ބުރަ (onus probandi) އުފުލުމަކީ ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުގެ މަސްއޫލިއްޔަތެއްކަމާއި، މި ޤާޢިދާގެ ދަޢުވާ ކުރާ ފަރާތަކީ ހަމައެކަނި ދަޢުވާ ކުރާ ފަރާތެއް ނޫންކަމާއި، އޭގެ އިތުރުން ދަޢުވާ ކުރެވުނު ފަރާތުން ދަޢުވާގެ ދިފާޢުގައި ކުރާ ދިފާޢު ސާބިތުކުރުމަކީ އެފަރާތުގެ މަސްއޫލިއްޔަތެއްކަމާއި، އެހެންކަމުން ދަޢުވާއެއްގައި އެއް މަސްއަލަ އަނެއް މަސްއަލަ ކުރިމަތިކުރާ "ދިފާޢު" (plea) ޤަބޫލުކުރުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އުފުލަންޖެހޭނީ ދަޢުވާ ކުރެވުނު ފަރާތެވެ" ކަމަށް ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާކަން އެނގެން އޮންނަކަމެވެ.

13. ބައްލަވާލީމާ ޤާނޫނީ ނަގައިލާއިރު މި މައްސަލައިން ބަލައިގަނެވިފައިވާ، އިސްތިޢުނާފު ކުރި ފަރާތުން މި މައްސަލަ އިސްތިޢުނާފު ކުރަމުން ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ އިސްތިޢުނާފު ކުރި ފަރާތާއި އިސްތިޢުނާފު ކުރެވުނު ފަރާތާއި ދެމެދު 10 މާރިޗު 2005 ވަނަ ދުވަހު ސޮއިކޮށްފައިވާ ވިޔަފާރި، ޕާޓްނަރޝިޕް ހަދަސިންގެ ކޮންޓްރެކްޓް އެއްވެސް ފަރާތަކުން ކުރިއަށް ނުގެންދެވުނުކަމާއި ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައި ވެފައިވާ ބަދަލު އެއްބަސްވުމެއްކަމާއި، އެ ވިޔަފާރިއަކީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/91 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޮންޓްރެކްޓުގެ ޤާނޫނު)ގެ 6 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޤާނޫނީ ގޮތުން ބަންދުވާ ބަންދުވުމެއްކަމުން އުފެދިފައިވާ ހަމަޖެހުން ނިންމުމުގައި ދިޔަ ބަދަލުތަކެއްކަމަށްވާތީ ދިޔުމަށް ނޫންކަމަށެވެ.

14. ކޮންޓްރެކްޓެއްގެ ބައިވެރިންގެ މައްޗަށް ލާޒިމު ވާޖިބުތަކެއް އެ ކޮންޓްރެކްޓުގައިވާ ޝަރުޠުތަކާ އެއްގޮތަށް އަމަލުކުރުން ކަމަށާއި، އެހެން އެއިން ގޮތަކަށް އަމަލުކުރުމަކީ، ކޮންޓްރެކްޓްގެ އެއްބައިވެރިޔަކު އަނެއް ބައިވެރިޔާގެ މައްޗަށް ލާޒިމުވާ ކަމަކަށް ދޫކޮށްލިޔަސް ނުވަތަ ކޮންޓްރެކްޓް އަނެއް ގެއްލުން އަމަލުކުރުން އެއްބަސްވުމާ ޚިލާފަށް ކޮންޓްރެކްޓު ފުރިހަމަވާކަމާއި، ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައި ސާބިތު އެއްބަސްވުމަކަށް ބަދަލުވެއްޖެނަމަ އެ ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައި އުފެދުނު ޙަޤީޤަތްތަކުގައި އެ ދެފަރާތުގެ ބަހައިވަރުދަންނަވާ އެ އެއްބަސްވުމެއްކަމާއި، ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައި ވާ އެއްބަސްވުމެއްގައި ސޮއި ބަޔާންކުރި ވިޔަފާރީ އެއްގަބޫ އެއްބަސްވުން މާނަކުރުމުގައި ދިޔައިރު ވިޔަފާރީގެ މައްޗަން ބަދަލުން ދެކޮޅަށްކަމާއި، އަދި

އެއްބަސްވުމެއްގެ ބައިވެރިންގެ މައްޗަށް ލާޒިމުވެގެންވާނީ އެ އެއްބަސްވުމުގައިވާ ޝަރުތުތަކާ އެއްގޮތަށް ޢަމަލުކުރުންކަމަށް ކޮންޓްރެކްޓުގެ ޤާނޫނުގެ[2] 20 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

15. މި މައްސަލައިގައި، އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތުން، [illegible] އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތާއި އިސްތިއުނާފު [illegible] ފަރާތާ ދެމެދު [illegible] އެއްބަސްވުމަކީ އެ އެއްބަސްވުމުގައި [illegible] [illegible]، އެއްބަސްވުމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެއްބަސްވުމެއް [illegible] [illegible] ނެތެވެ. އަދި އެ އެއްބަސްވުމަކީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެއްބަސްވުމުގެ އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތުގެ، [illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތުގެ [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނެތެވެ. [illegible]، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: 2010/SC-A/02 ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އުޞޫލާ ޚިލާފަށް ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: 360/Cv-C/2018 ޤަޟިއްޔާ ނިންމާފައިވާކަމަށް [illegible] [illegible] ނުވަތަ ޤާނޫނީ ސަބަބެއް ނެތްކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

16. ދިވެހިރާއްޖޭގެ [illegible] ޤާނޫނުގެ 5 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)[3] ގައި

"މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]."

ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. އަދި އެ މާއްދާގެ (1) ގައި

"[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]"

ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

---

[2] ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/91

[3] މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

17. އިސްތިއުނާފު ކުރުމުގައި ލިބޭ ފުރުޞަތާ ނިންމާފައިވަނީ އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން ސިވިލް ކޯޓުން ހުށަހެޅި ޢާއިލީމަސްއަލައިގެ އެވިޑެންސަށް ބޮޑުވެއް ނިޔާކަމަށް އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން ބަޔާނީން، އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން ޢާއިލީމަސްއަލައިގެ ގޮތުގައި ހުށަހަޅާފައިވަނީ އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތާއި އިސްތިއުނާފު ކުރެވުނު ފަރާތާ ދެމެދު 27 ސެޕްޓެމްބަރު 2004 ގައި ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމެއްކަން އެނގެއެވެ. އަދި އެ އެއްބަސްވުމަކީ ސިވިލް ކޯޓުން ރިޢާޔަތްކުރެވުނު ފަރާތާ ގޮތަށް ބަދަލުދިން، އެ އެއްބަސްވުމުގައި ސ. އުދިގަދު އެތިޔާ ގޯޅިގައި 07 (ހަތެއް) ބުރީގެ ފައުންޑޭޝަނާއެކު 03 (ތިނެއް) ބުރީގެ ޢިމާރާތެއް ކުރުމަށް ވެރިޔާ އެއްބަސްވުމެއްކަމަށްވާއިރު، ބޭނުންވިދުރަ އެއްބަސްވުމުގެ މުއްދަތު ގުނަން ފަށަނީ 01 ޖަނަވަރީ 2010 އިން ފެށިގެން ކަމަށާއި، އަދި 01 ޖަނަވަރީ 2010 އިން ފެށިގެން މުސްވައްދާ އެކުލަވައިލާ އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން އަދާކުރަން އެއްބަސްވުމުގައި އޮތް ކުލި އަދާކުރުން ނިމުމަކަށް އައިސް، އެގޮތުން ފެށިގެން 10 މާރިޗު 2005 ގައި ވެވުނު އެއްބަސްވުމަކީ އަމަލުކުރަމުން ނުވާ ބާޠިލު އެއްބަސްވުމަކަށް ވެގެންނުވާ ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

18. އެންމެފަހުން، އިސްތިއުނާފު ކުރުމުގައި ލިބޭ ފުރުޞަތުގެ ސަރީޙަށް ނިމުނުގޮތުގެ ރިޢާޔަތް ބެލުމުން، އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ އެ ޢާއިލީމަސްއަލައިން ރިޢާޔަތްކޮށްފައިވާކަން އެނގެން އޮންނާތީ، 01 ޖޫން 2004 އިން ފެށިގެން 01 ޖަނަވަރީ 2010 އާ ދެމެދު މުއްދަތަށް، ސ. އުދިގަދު ގޭގައި ދިރިއުޅެން ބިޔަ ޢިމާރާތުގެ ބިލުގެ ރަނގަޅު އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން ކަނޑައި ޢިމާރާތުގައި ފަހާ އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން ޖަވާބުދާރީވާ ކަމަށް ބުނެފައިވާ ގޮތަށް ނޫނީ ކުލި އަދާނުކޮށް ހުރި، މަސައްކަތެއް ކުރިމަތިވެފައިވާ އިރުގައި ސަރުކާރުން ދިރިއުޅުމަށް ދީފައިވާ ބޮޑެތި ޢިމާރާތުގެ ފަހަރުގެ ހިސާބުން ބަލާފައިވާ 5 ފަހަރު ބޭއްވުމާ (ނ) އާ ޚިލާފަށް ކަމަކަށް ނުދެކެމެވެ.

19. ކޯޓުން ދިނުމަށް ދަ ޝަރީޢަތުގެ ދަށުން ނިންމަ ދަ ޖަވާބުދާރީވާ ގޮތް ބައްޓަން ގޮތުގައި އެއްބަސްވުމަށް އެއްބަސްވުމުގައި އަދި އެ އެއްބަސްވުމަށް ވާހަކަ ނިންމަ ބައްޓަނުކުރި، ނިންމަ ބަޔާން ބަލާފައި އެއްބަސްވުމަކީ

ވެސް ވާންވާނެކަން އެނގެން [illegible]،[4] މި ދެފަރާތުގެ ދެމެދު ލިޔުމުން އެއްބަސްވުމެއް ވެފައިވާކަން ހުށަހެޅިފައިވާ ލިޔެކިޔުން [illegible] ދެފަރާތުގެ ބަހުންވެސް އެނގެން [illegible]. އެހެންކަމުން، އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން [illegible]، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 360/Cv-C/2018 ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައެޅުއްވާފައިވާ ފައިސާއަކީ ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައި ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ނަގައި ދިނުމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ ފައިސާކަން އެނގެން [illegible]، މި މައްސަލައިގައި އަދުލުއިންސާފުގެ ނިޒާމު [illegible]، ނާޖާއިޒު [illegible].

1. އެހެންކަމުން، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 360/Cv-C/2018 ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު ކުރެވުނު [illegible]/ [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

- **ޙުކުމް:**

ދެންފަހު، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 360/Cv-C/2018 ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު ކުރެވުނު [illegible]/ [illegible]، [illegible] [illegible] ([illegible] [illegible] [illegible] ނަންބަރު: A050459)ގެ [illegible] [illegible] [illegible]

---

[4] ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/91 (ކޮންޓްރެކްޓުގެ ޤާނޫނު) ގެ 2 ވަނަ މާއްދާ

މައްޗަށް ބިނާކޮށް، އެ ޤަޟިއްޔާގައި ކުރައްވާފައިވާ ހުކުމަށް ބަދަލު ގެންނަންޖެހޭކަމަށް ސަބަބެއް އަދި ފެނިގެން ސަބަބުން ނިންމާލަމުން މިޤަޟިއްޔާ ބެލި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާޤުން ހުކުމްކޮށްފީމެވެ.

މިޤަޟިއްޔާ ބަލައި ނިންމި ޤާޟީން:

ފަނޑިޔާރު ޢަބްދުއްރަޢޫފް އިބްރާހީމް

ފަނޑިޔާރު ހުސައިން ޝަހީދު
(ރިޔާސަތު)

ފަނޑިޔާރު ޢަލީ ސަމީރު